

- Hayman P, Marchant J., Prater T. 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. Christopher Helm, London.
- Hirschfeld E., Roselaar C.S., Shirihai H. 2000. Identification, taxonomy and distribution of Greater and Lesser Sand Plovers. *Brit. Birds* 93: 162–189.
- Lewington J., Alström P., Colston P. 1991. A field guide to the Rare Birds of Britain and Europe. HarperCollins, London.
- Lontkowski J. 2000. Jaki to ptak? 21: Sieweczka pustylna *Charadrius leschenaultii*. *Not. Orn.* 41: 317–318.
- Mitchell D., Young S. 1997. Photographic handbook of the rare birds of Britain and Europe. New Holland, London.
- Tomiałojć L. 1990. Ptaki Polski: rozmieszczenie i liczebność. PWN, Warszawa.

Mateusz Stopiński

Prejsa 2c/36, 87-100 Toruń

Waldemar Półtorak

Okrzei 11b/4, 81-747 Sopot

Arkadiusz Sikora, Piotr Zieliński

Zakład Ornitologii PAN

Nadwiślańska 108, 80-680 Gdańsk

Drugie stwierdzenie brodzca plamistego *Actitis macularius* w Polsce

W dniu 20.08.2005 około godziny 14 podczas prowadzenia obserwacji ptaków na świeżo odsłoniętym dnie Zbiornika Mietkowskiego (woj. dolnośląskie) stwierdzono samotnie żerującego dorosłego brodzca plamistego *Actitis macularius* (Banks et al. 2004) w szacie godowej (fot. 1). Ptak przebywał na błotnistej wysepce z resztkami gnijących łodyg rdestu ziemnowodnego i intensywnie polował na muchówki masowo rozwijające się w błotnistych osadach dna zbiornika. Sylwetka i wielkość opisywanego ptaka zbliżone były do pokrewnego brodzca piskliwego *A. hypoleucos*, którego pojedyncze osobniki równocześnie obserwowano na bardziej oddalonych brzegach jeziora. Poniżej przedstawiono opis, który sporządzano na podstawie wielogodzinnych obserwacji i serii fotografii wykonanych przez autorów niniejszego tekstu i innych obserwatorów. Ptak przebywał na zbiorniku do 24.08.2005 (R. Rychter).

U opisywanego brodzca wierzch skrzydeł plecy, nasada ogona, kuper i większość sterówek była brązowoszara, a ogólna barwa upierzenia była zauważalnie bardziej szara niż u piskliwego. U stojącego ptaka na złożonych lotkach 2. i 3. rzędu, małych, średnich i dużych pokrywach skrzydłowych występował słabo widoczny, płowo-czarny wzór, układający się w podłużne pasy. Wzoru tego pozbawione były natomiast środkowe części lotek drugo- i trzeciorzędowych, co wskazywane jest za cechę diagnostyczną odróżniającą brodzca plamistego od brodzca piskliwego (por. Svensson et al. 1999). Szara barwa wierzchu obejmowała także głowę, a na piersi tworzyła wyraźną, jednolitą ciemną przepaskę, rozmytą w środkowej części. Na głowie występowała wyraźna, zwężająca się ku tyłowi biała brew przebiegająca od nasady dzioba do skraju pokryw usznych. Brew podkreślona była ciemnym paskiem ocznym. Wokół ciemnej tęczęwki występowała jasna, dobrze widoczna obrączka oczna. Policzek szarawy. Wzór na głowie był zdecydowanie bardziej wyraźny niż u brodzca piskliwego. Na białym brzuchu, bokach i podogoni występowało nieregularne czarne

plamkowanie, które w dystalnej części ciała było mniejsze i słabiej zaznaczone. Plamkowanie zachodziło również na szare ubarwienia boków piersi. Plamkowane było słabo widoczne, gdy ptak obserwowany był w pozycji bocznej na przykucniętych nogach. Na rozłożonym skrzydle widoczny był stosunkowo wąski biały pasek utworzony przez przynasadowe zakończenia wewnętrznych lotek 2. rzędu i plamy na wewnętrznych chorągiewkach czterech ostatnich lotek 1. rzędu. Pasek ten był zdecydowanie krótszy w porównaniu z brodziecem piskliwym. U stojącego ptaka projekcja ogona była zdecydowanie mniejsza niż u pokrewnego gatunku, przez co cała sylwetka wydawała się bardziej krępa. Skrajne sterówki i koniec ogona białe. Dziób cielistoszary, z jaśniejszą częścią nasadową i ciemniejszą górną szczęką i częścią końcową. Nogi jasne, cielistoróżowe, wyraźnie jaśniejsze niż u piskliwego. Ptak na ogół żerował poza linią brzegową samotnie lub w towarzystwie sieweczek rzecznych *Charadrius dubius* i obrożnych *Ch. hiaticula* unikając obecności broźców piskliwych. Podczas żerowania przyjmował pochyloną pozycję, wychylając na boki głowę przy uniesionym tyle ciała. Kilkakrotnie podczas zrywania się ptaka do lotu słyszano dwusylabowe „wiit-wiit”. Głos ten porównaniu z głosem broźca piskliwego był nieco krótszy.

Powyższa obserwacja jest drugim stwierdzeniem broźca plamistego w Polsce (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Poprzedniej obserwacji dokonano dokładnie w tym samym miejscu w dniach 30.09–14.10.1999, kiedy obserwowano jednego młodocianego osobnika (Stawarczyk 2000). Brodziec plamisty jest gatunkiem północnoamerykańskim, którego główne zimowiska obejmują Amerykę Środkową i północną część Ameryki Południowej (Oring et al. 1997). Regularnie pojawia się na atlantyckim wybrzeżu Europy, głównie

Fot. 1. Brodziec plamisty *Actitis macularius*, Zb. Mietkowski, sierpień 2005 (fot. P. Gębski) – Spotted Sandpiper, Mietkowski Reservoir, August 2005

w okresie jesiennym, a sporadycznie także w zimie (Cramp 1998). Do roku 2004 na Wyspach Brytyjskich stwierdzono go 134 razy (Rogers & Rarities Committee 2005). W Europie Środkowej pojawia się o wiele rzadziej; odnotowano go ok. 12 razy w Niemczech oraz po jednym razie w Austrii i Szwajcarii (Bauer et al. 2005). W roku 2005, oprócz polskiego stwierdzenia, odnotowano w naszym sąsiedztwie jeszcze pierwsze stwierdzenie dla Danii, drugie dla Austrii i czwarte dla Szwecji (Gantlett 2006). Prawdopodobnie osobniki pokonujące Atlantyk próbują zimować w Europie Zachodniej i zachodniej Afryce, o czym świadczą może wzrost obserwacji z tego rejonu w ostatnich latach (van der Have & van den Hoop 2002).

Summary: Second record of the Spotted Sandpiper *Actitis macularius* in Poland. On 20th–24th August 2005 an adult Spotted Sandpiper in breeding plumage was seen and photographed at Mietkowski Reservoir, Lower Silesia (SW Poland). The previous record of this species was made at the same locality in September–October 1999. A description of the bird and the species occurrence in Europe are given. Accepted by the Avifaunistic Commission.

Literatura

- Banks R.C., Cicero C., Dunn J.L., Kratter A.W., Rasmussen P.C., Remsen J.V., Rising J.D., Stotz D.F. 2004. Forty-fifth supplement to the American Ornithologist's Union. Check-list of North American Birds. Auk 121: 985–995.
- Bauer H.-G., Bezzel E., Fiedler W. 2005. Das Kompendium der Vögel Mitteleuropas. 1. Aula-Verlag, Wiebelsheim.
- Cramp S. (ed.). 1998. The Complete Birds of the Western Palearctic on CD-ROM. Oxford University Press.
- Gantlett S. 2006. 2005: the Western Palearctic Year. Birding World 19: 21–40.
- van der Have T.M., van den Hoop C. 2002. Spotted Sandpiper at Île de Gorée, Senegal, in February 2001. Dutch Birding 24: 156–157.
- Oring L.W., Gray E.M., Reed J.M. 1997. Spotted Sandpiper (*Actitis macularia*). W: Poole A., Gill F. (eds). The Birds of North America, No 289. Academy of Natural Sciences, Philadelphia, PA, and AOU, Washington, D.C.
- Rogers M.J. and the Rarities Committee. 2005. Report on rare birds in Great Britain in 2004. Brit. Birds 98: 628–694.
- Stawarczyk T. 2000. Pierwsze stwierdzenie brodzca plamistego *Actitis macularia* w Polsce. Not. Orn. 41: 324–325.
- Svensson L., Grant P.J., Mullamey K., Zetterström D. 1999. Collins Bird Guide. HarperCollins, London.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław.

Paweł Gębski

Niecała 10/1, 05-800 Pruszków

Grzegorz Orłowski

Zakład Ekologii Ptaków UWr.
Sienkiewicza 21, 50-335 Wrocław

Gniazdowanie gawronów *Corvus frugilegus* na latarniach kolejowych w Kielcach

W roku 2005 podczas inwentaryzacji ptaków w strefie miejskiej Kielc wykryto nietypową kolonię lęgową gawronów założoną na latarniach kolejowych. Stwierdzono, że taki sposób